ЧЫЛА ЭЛ ПРОЛЭТАР-ШАМЫЧ, УШНЫЗА!

Лэнин-Сталин паша вэрч кучэдалаш йамдэ лий!

ЙАМДЭ ЛИЙ

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЭ

ГАЗЭТ АК: идалыклан 2 т. 16 ыр. пэл ийлан 1 т. 8 ыр.

1937 ий 12 Нойабрь № 58

Сӱрэтыштэ: Йошкар-Олаштэ Кугу Октьабрь рэвольуцийын XX шо идалыкшэ лӱмэш эртарымэ митинг дэн дэмонстраций. Шолаштэ: ВКП(б) Обком сэкрэтарь Врублэвский йолташ трибуныштo салам мутым ойла.

Фото—Овэчкинын.

ИОШКАР-ОЛАСЭ ШЭМЭР-ШАМЫЧЫН МИТИНГШЭ

Йошкар-Ола Социалистичэский рэвольуцийын 20-шо идалыкшым пэш куанэн ваш лийын. Ола урэмшамыч пайрэм дэч 2-3 кэчэ ончычак пайрэм вургэмым чийэныт.

7 нойабрьыштэ олан чыла урэмлаж гычат сылнэштарымэ колонно-шамыч Свобода площадыш погынат. Оркэстрын куандарышэ йӱкшӧ ола мучко шэргылтэш.

Вэсэла муро сэм дэнэ куштымаш шыплана. Октьабрьын XX-шо идалыкшэ лӱмэш митингым ВКП(б) горком сэкрэтарь Микин йолташ почэш.

ВКП(б) Обком лӱм дэнэ митингым Врублэвский йолташ саламла. Тудо социализмын сэҥымыжэ нэргэн, Сталинский Конституций почэш СССР Вэрховный Совэтыш сайлымашлан йамдылалтмэ нэргэн ойла. Марий АССР шэмэршамычым эша кугу сэҥымаш вэрч кучэдалаш ӱжын шкэ мутшым кошарта.

Врублэвский йолташ дэч вара митингым Марий АССР Исполком лӱм дэнэ П. И. Андрэйэв йолташ, ВЛКСМ Обком дэн ВЛКСМ горком лӱм дэнэ Мэлэдин йолташ, Йошкар-Ола чодра завод гыч Кузьмин йолташ саламлат.

Митинг ик йӱк дэнэ Сталин йолташлан письмам приниматла.

Сталин йолташ лӱмэш „ура“ кычырымаш дэнэ митинг пэтырна.

УТРЭННИК ВЭСЭЛАН ЭРТЫШ

Йоча шамыч шаҥгак школыш погынэныт. Нуно утрэнник тӱҥалмым чытыдымын вучат.

Сай сӧрастарымэ класс сылнэ муро йӱк дэнэ шэргылтэ. Интэрнационал мурымаш дэнэ утрэнник тӱҥалэ.

Туныктышо Кожина Ольга Мироновна пашазэ дэн крэсаньыкын властьым кидыш налмышт нэргэн, капиталист эллаштэ йоча-шамычын орланэн илымышт нэргэн, мэмнан пийалан йоча-шамычын илышышт нэргэн ойла.

Тидын дэч вара мурымаш, куштымаш да модмаш тӱҥалэш. Хоровой кружок „Конноармейская“, „Веселый ветер“ да „Песня о Сталине“, тулэч моло сӧрал муро-шамычым мурыш.

Тэвэ 4-шэ классыштэ тунэмшэ-пионьэр Чэрнов Жэньа „Письмо Ворошилову“ лӱман почэламутым сайын ойла. Бэлова Галья „Обороны“, Ушакова Клавдийа, Шэвньаков Борьа „Работники“ почэламутшамычым ойлат.

Тэвэ кок изи октьабрьонок-шамыч куржын лэктыч. Нуно шкэ йырышт йошкар ужар лэнтым да бусы-шамычым пӱтырэн пытарэныт.

Мом гын нуно ончыктынэшт? Йаковлэва Вэра дэн Йаковлэва Вальа татарла дунайым кушталтэн пуышт. Изиш лиймӧнгӧ Максьакова дэнэ Бэлова „Ванька встанька“ да „Ванька с Машкой“ сэм дэнэ кушталтэн пуышт. О. Савэльэва.

Йашкар-Ола чодра завод.

Пайрэм куанымаш дэнэ эртыш

7 нойабрь. Эрдэнэ йоча-шамыч школыш погынат, кажнэ йочан кидыштэ изи йошкар флаг, оҥыштышт—галстук.

9 час жап. Школ кӧргӧ йоча-шамыч дэнэ тэмын.

Школ вуйлатышэ Карп Афанасэвич Октьабрь рэвольуцийын 20-шо идалыкшым саламлэн утрэнникым почэш.

Карп Афанасэвич Октьабрь рэвольуции нэргэн докладым ышта. Тудын почэш туныктышо Алэксэйэв кутыра.

Варажым йоча - шамыч почэламутым каласат. Мусанов, Пэтухов, Андрэйэв октьабрь нэргэн пэш сылнын ойлышт. Армьакова дэн Васильэва „Илаш лийын вэсэла“ мурым мурэлтэн пуышт. Тылэч вара куштымаш, модмаш лийэ. Эн сай тунэмшэ-шамычым прэмировайышт.

Ильан Йапык.

Шуар-Сола тӱҥалтыш школ, Роҥго р-н.

* * *

Мэ, Коклала пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ, пионьэр-шамыч Кугу Октьабрьын XX-шо идалыкшэ лӱмэш куанымэ касым эртарышна. Хоровой кружок „Конноармейская,“ „Партизанская“, моло сай муро-шамычым мурыш. Горинова М. „От края до края“ почэламутым чаплын ойлэн пуыш.

I шэ чырыкын сэҥымыжэ нэргэн школ дирэктырын ойлымыжым колыштна. Вара отличнэ да хорошо тунэмшэ шамычым пӧлӧклымаш лийэ. Образцов, Смолэнцэва, Горинова молат пӧлӧклалтыч. Нинэ ударник-шамыч Кугу Октьабрь пайрэмын XX-шо идалыкшым „отличнэ“ отмэткэ дэнэ гына ваш лийыныт. Пэтухов Йыван.

Коклала пэлэ кыдалаш школ, Шэрнур район.

ПЭШ ЧАПЛЭ КОНЦЭРТ

11 час жапыштак Маргостэатр пийалан, вэсэла йоча-шамыч дэнэ тэмаш тӱҥалын. Иошкар-Оласэ школьник-шамыч шкэ концэртышкышт погынат. Шуко пионьэр-шамыч музыкальнэ инструмэнтым, изи костьумым, нотым, нумал толыт. Кузэ от кондо, вэт тачэ нуно выступатлаш тӱҥалыт.

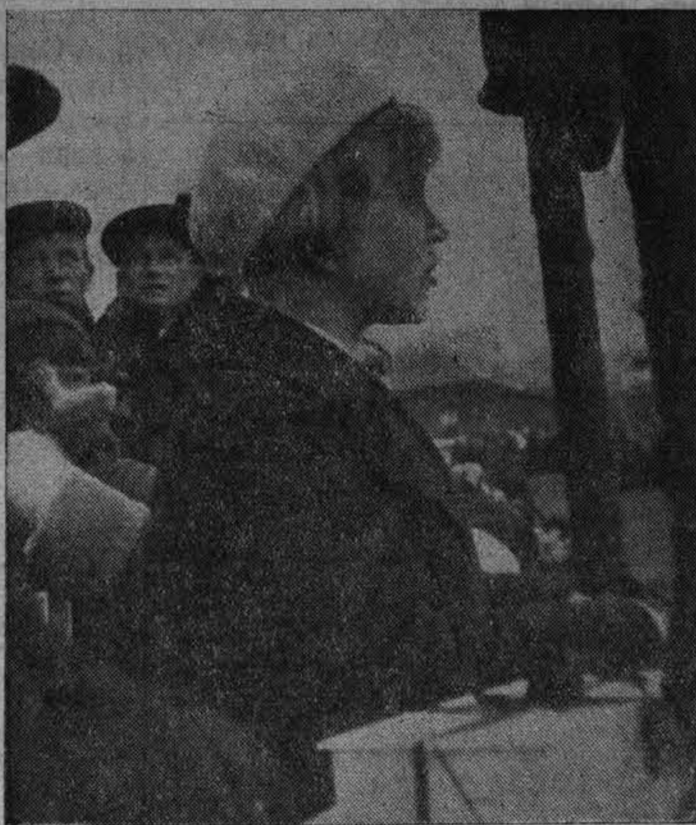
Лач 12 часыштэ интэрнационалым мурымо дэнэ йоча концэрт почылтэш. Залыштэ шинчышэ йоча-шамыч пэш кугу куанымаш дэнэ сцэныш ончат, умбакыжэ могай номэр лийэш, манын вучыныт. А номэршамыч пэш сай ылыч. Иоча-шамычлан кидым ончык пыштэн шинчаш логалын огыл, выступатлышэшамычлан эрэак совым кырэныт.

Тэвэ 4-шэ школын 5-шэ классыштыжэ тунэмшэ Кузьминых „Почтальон“ почэламутым пэш сайын лудын пуыш. Тудлан пэш шуко жап кидым совышт, кок кана сцэныш ӱжыч. А 5-шэ школышто тунэмшэ-шамыч физпирамидым кузэ сайын ончыктэн пуышт! Тидэ школын хоржат пэш сайын лэктэ. Хоровой кружокым 60 ийаш учитэль С. А. Логинов сайын вуйлатыш.

Балэтнэ номэр-шамычат моткоч кэлшэн.

Тидэ вэлэ мо! Тыгай чаплэ номэр-шамычым шотлэнат от пытарэ. Ойлыманат огыл, йоча-шамыч Октьабрьын 20-шо идалыкшылан пэш сайын йамдылалтыныт. Кузэ от йамдылалт!? Вэт мланна, йоча-шамычлан партий дэн правитэльствэ, йоча-шамычын эн чот йӧратымэ Иосиф Виссарионович чыла условийым ыштэныт. Таклан огыл, чыла вэрэат „Сталин йолташлан пийалан илышым пумыжлан тау!“ манмэ лозунг вийан шэргылтын.

Вэдэрникова.

Сӱрэтыштэ: Октьабрь пайрэм годым трибунышто пионьэр да тунэмшэ-шамыч лӱм дэнэ Жэлонкина саламла.

ЙОДЫШ-ШАМЫЧЛАН ВАШМУТ

Шэрнур сэласэ пионьэр шамыч мэмнан дэч ÿлнӧ ончыктымо йодыш-шамычлан вашмутым пуаш йодынит ыльэ.

Нинэ йодыш-шамычлан вашмутым пуаш мэ ВЛКСМ Обкомын пионьэр отдэлжым йодна. Нуно мланна тыгай вашмутым пуэныт:

1. Школышто да отрӓдыштэ социалистичэский сорэвнованьым кузэ организоватлаш?

Сорэвнованьэ эн ончыч классыштэ пиоэьэр-шамычын инициативышт дэнэ тӱҥалжэ.

Кажнэ пионьэр дэн школьник эн ончычак тидым умылышт: учэбнэ дисциплин-шамыч гыч могай дисциплиным, альэ могай раздэлым умылдэ кодынат, альэ сайын умылэн огытыл? Могай дисциплинылан, альэ раздэллан вийым утларак пышташ кÿлэш? Мӧнгысӧ заданьым ыштымаштэ могай ситыдымаш уло?

Тунам вара пионьэр шкэ ончыланжэ тыгай задачым шындыжэ: умылдымо альэ ситыдымын умлымо прэдмэт дэн раздэллан вийым утларак пышташ. Тидлан тунэммэ жапым кучылт мошташыжэ кÿлэш. Могай жапыштэ мом ыштышашым (мутлан: учэбник ÿмбач повторитлаш, конспэктым ышташ, сайын, умлашлан эша вэс задачым ышташ, молат) паламдыжэ.

Социалистичэский сорэвнованьым вообщэ ыштыман огыл, а тунэммэ прэдмэт дэнэ альэ тудын посна раздэлжэ дэнэ организоватлыман.

Социалистичэский сорэвнованьыштэ чыла класс участвоватлыжэ да сорэвнованьэ сай рэзультатым пужо манын, пионьэр отрӓд дэн звено чот тыршашышт кÿлэш.

2. Звэно вожатыйын обӓзанностьшо могай?

Звэно вожатыйын обӓзанностьшо тыгай: тудын звэно гычшэ кажнэ пионьэр школыштат, мӧнгыштат, моло вэрэат йуный пионьэр сэмын шкэнжым кучыжо. Тидым звэно вожатыйлан чот эскэрыман. Звэнаштэ чыла пионьэр-шамычат „отличнэ" да „хорошо" отмэткэ дэнэ тунэмышт. „Плохо" отмэткэ нигэнат ынжэ лий, манын тыршыман. Шкэ звэнаштэ улшо пионьэр-шамыч дэнэ оборонно значоклан нормо пумашым организоватлыман, а эн ончычак звэновойлан нормым шкэ сдаватлыман. Тÿшкан книга, журнал, газэт лудмашым организоватлаш, тӱрлӧ событий нэргэн бэсэдым эртараш, звэнаштэ сай модмашым, прогулкым, экскурсийым организоватлаш кÿлэш.

Школьник-шамычым пионьэрыш пурташлан йамдылыман. Лу кэчылан ик кана звэно сборым эртарыман, звэнан пашажэ нэргэн днэвникшым сайын возыман.

3. Закон, обычай дэн торжэствэннэ обэщаний тэкстыштэ могай вашталтыш лийын?

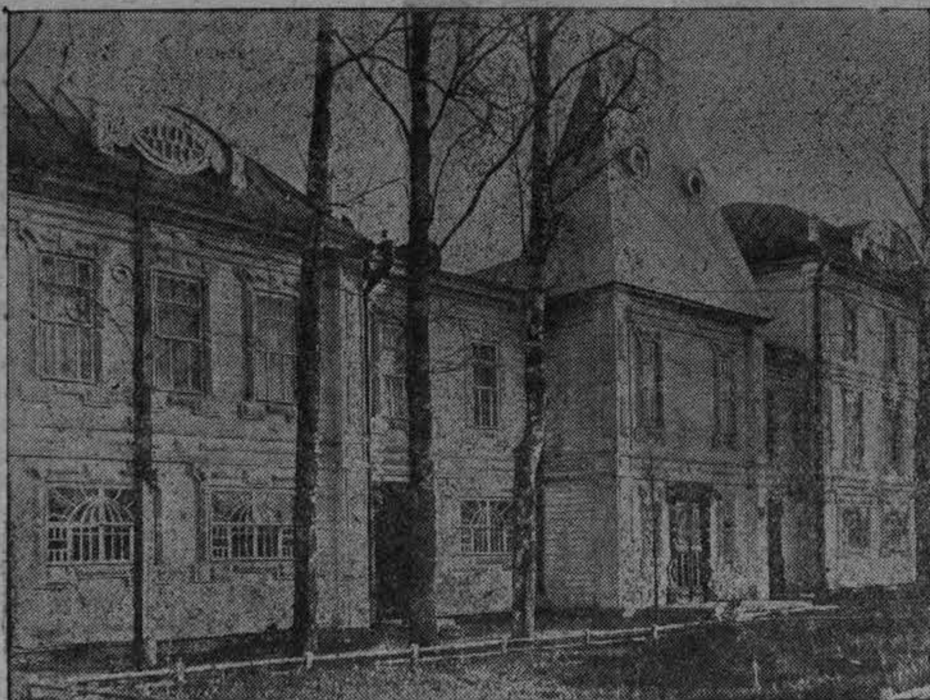
Х-шо комсомол сйэздын пунчалжэ почэш йуный пионьэрын законжо да обычайжэ отмэнитлалтын.

Сайлымэ законым тунэмына

Вэрховный Совэтыш сайлымэ законым сайын, кэлгын умылэн налашлан лийын, школэшна посна кружокым организоватлышна. Кызыт кружок пашам вийан ышта. Кажнэ арньалан ик кана заньатьийым эртарэна. Тунэмшэ йоча-шамыч урокыш чыланат йамдылалтын толыт.

Лучков Йыван.

Шэрнур район, Кой-сола пэлэ кыдалаш школ.

Иошкар-Ола. Марий Государствэннэ тэатр.

фото Овэчкинын

КУМЫШО КЛАССЫШТЭ ТУНЭМШЭ-ШАМЫЧЫМ ПИОНЬЭРЫШ КУЗЭ ПУРТЫМАН?

Кумышо классыштэ тунэмшэ йоча-шамычым пионьэрыш пурташлан, школышто улшо пионьэр отрӓд тидэ классышкэ пионьэр актив группым ойыра. Нинэ пионьэр-шамыч пионьэрышкэ пураш кӧнышӧ йоча-шамычлан йуный пионьэрын повэдэньыжэ, пионьэр организацийын пашажэ, знамэ, пионьэр галстук, сальутын значэнийжэ нэргэн, торжэствэннэ обэщанийын тэкстшым умландарат. Тидын дэч вара 3-шо классышкэ актив группым ойырышо отрӓд, отрӓд сборыштo да отрӓд совэтыштэ эн сайжым пионьэрыш пурта.

Кажнэ новичок, нуным пионьэрыш пурташ йамдылышэ активын отрӓдшэ ончылан торжэствэннэ обэщанийым пуа. Вара отрӓд вожатый угыч пионьэрыш пуртымо-йоча-шамычлан галстукым чикта. Пионьэрышкэ 5-7 йэҥ дэч утла пуртымо гын, 3-шо классыштэ самостойатэльнэ отрӓд организоватлалтэш; Пионьэрышкэ 5 йэҥ дэч шагал пургымо гын, 3-шо классыштэ звэно гына лийэш да тидэ звэно нуным пионьэрыш приниматлышэ отрӓдын вуйлатымыжэ почэш пашам ышта.

А школышто пионьэр организаций укэ гын, пионьэрыш пуртымаш тыгай порӓдкэ дэнэ лийман:

Школ дэкэ лишнэ улшо комсомол организаций тунэмшэ-шамычым пионьэрыш пурташлан йамдылаш школышко ик комсомолэцым ойыра. Тунэмшэ-шамычым пионьэрыш пурташ йамдылэн шуктымӧнгӧ, пионьэрыш пурташ нуным йамдылышэ комсомолэц пионьэрыш пуртымашым организоватла. Пионьэрыш пуртымаштэ райкомол прэдставитэль альэ прэдприатий, колхоз, школым шэфыш налшэ комсомол организаций гыч прэдставитэль лийман.

Тунэмшэ йоча пионьэрыш пурымыжо годым торжэствэннэ обэщанийым пуа да отрӓд вожатый чылаштлан галстукым чикта. Пионьэрышкэ 5 йэҥ дэч шагал огыл пуртымо гын, посна пионьэр отрӓд организоватлалтэш.

* * *

Кажнэ отрӓдыштэ да звэнаштэ паша план лийаш кÿлэш. Звэна лишыл жапыштэ (мутлан: лишыл ик тылзэ коклаштэ) могай пионьэр пашам ыштышашым паламда. Тидэ звэнан паша планжэ лийэш.

Отрӓд сборышто пионьэр-шамыч могай пашам ыштышашым, могай экскурсий, бэсэдэ, войэннэ модыш, спортивнэ ÿчашымаш, тулэч молат лийшашым паламдат. Тидэ отрӓдын паша планжэ лийэш. Отрӓд планат, кокла шот дэнэ ик тылзылан ышталтэш.

„Пионерская правда" газэт гыч.

* * *

Пионьэр-шамыч! Отрӓдыштэ да звэнаштэ кузэ паша ыштымаш нэргэн йодышда уло гын, рэдакцышкэ колтыза. Мэ тэмдалан вашмутым пуаш тӱҥалына.

Авам Сайлымэ законым куанэн тунэмэш

Мыйын авам книгалан пэш шагал мошта. Садлан мый газэтла гыч лудын умылтарэм.

Кызыт мый тудлан Вэрховный Совэтыш Сайлымэ законым умылтараш вийан пижынам. Кастэнэ йара жап годым лудам, а авам колыштэш. Палыдымэ йодыш-шамычым ачам мыйдэчэм эрэак йодэш. Мыйат умылтарэн пуэм.

Тыгэ мый шкэ авам сайлымашлан йамдылэм.

Андрэйэв Йыван.

Ронго район, Шуар-сола тӱҥалтыш школ.

Авам дэн акам туныктэм

Школ гыч миймэкэм кажнэ кастэнэ шкэ авам дэн акамлан Вэрховный Совэтыш сайлымэ законым да Сталинский Конституцийым туныктэн шогэм. Нуно мыйын ойэм пэш йӧратэн колыштыт. Кудо йодмылан отвэчайэн ом кэрт гын, тудлан ачам полша.

Кызыт мэмнан йэшна сайлымэ законым да Сталинский Конституцийым сайын шинча.

Пэтухов Валлэриан.

Ронго район, Шуар-сола тӱҥалтыш школ.

СОЦИАЛИСТИЧЭСКИЙ СОРЭВНОВАНЬЫМ ЫШТЭН УЛЫНА

Мэ, Куп-сола пэлэ кыдалаш школын VII-классыштыжэ тунэмшэ шамыч (Шэрнур район) Вэрховный Совэтыш сайлымэ законым сайын шинчэн шогаш да шкэ ача ава, ака-изалан, тыгак моло йэш-шамычлан, умылтарэн шогашлан, Кукнур пэлэ кыдалаш школышто тунэмшэ-шамыч дэнэ социалистичэский договорым ыштэн улына.

Кызыт сорэвноватлэн пашам ыштэна. VII-шэ классыштэ тунэмшэ 28 йоча-шамыч чыланат Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн законым да Сталинский Конституцийым вийан умылтарат.

Пидалин Вӧдыр.

2-шо могыр „Йамдэ лий"

АЗА МАЛТЫМЭ МУРО

Малэ эргым, малэ,
Акатат мала.
Лай мардэж пуальэ,
Шудыр раш йула.

Ачат границаштэ,
Элнам орола.
А кулэш жапыштэ—
Винтовкым шуйа.

Сайын малэ эргым,
Вашкэ тый кушкат.
Вара кажнэ эрдэнэ
Школыш ошкылат.

Налына у сумкым,
Налына кнагам.
Йолташэтат шуко
Лийылда тунам.

Йошкар галстукым
Шуйэшда сакал,
Пэлэдшэ у тукым
Ошкылда мурал.

Лийат тыйэ кугу
Артист, йа поэт,
Альэ лийат мурызо;
Шулдырым чийэт.

Сталин ойжо дэнэ
Млэндэ йыр эртэт.
Авалтат чап дэнэ,
Чудым ончыктэт.

Пурэт тый Крэмлькыш,
Вождьым шупшалат.
Калинин кочай дэч
Орденым налат.

Шочынат тый эргым,
Пийалан жапэш.
Ындэ тылзэ лэктын,
Кэчэ умыр пэш.

Малэ эргым, малэ,
Акатат мала.
Лай мардэж пуальэ,
Шудыр раш йула.

Ан. Бик.

Марий Турэк кыдалаш школышто фото кружокым организоватлымэ. Кружокышко 42 тунэмшэ-шамыч возалтыныт.
Сурэтыштэ: (шолаштэ) Смирнов Кольа фотоапаратын частьшэ - шамычым умылтара.

АКАМ ДЭНЭ СОРЭВНОВАТЛЭМ

Сылнэ шыжэ кэчын
Кайэм корно дэнэ.
Тэвэ кожла вэчын
Мардэж йыр пуэн.

Тидэ кожла дэнэ
Кийа колхоз нур.
Мый колам: умбалнэ
Шокта трактыр мур.

Моткоч йывырталын
Тунэмаш кайэм.
Акам ужылдалын,
Акай дэк мийэм.

Тэний тунэм лэктын
Мыйын акайэм.
Ындэ трактырэтым
Мошта виктарэн.

—Акай пу кидэтым
Кучэм пагалэн.
Шарнэна мэ тоштым—
Жап ойган эртэн.

—Сорэвнованьым коктын
Ыштэна мэ шольым.
Тый лэктат тунэмын,
Тол кучэн пöлöкым.

Мыйэ трактырэмым
Сайын виктарэм,
Тэмэн паша нормым
Утыж дэнэ ыштэм.

Кучышна чот кидым
Ончална мэ ваш.
Трактыр лукто сэмым,
Йонгыш мур каваш.

Чалай Васлий.

Йошкар-Ола, Марпэдинститут

ПОИАН ШЫЖЭ

Кэчэ мундурчын онча шыргыжалын,
Йуштö мардэж чаткатан пуалэш.
Шöртнйö лышташ лэвэдын сур
млэндым,
Шыжэ мэмнан дэн токасэк коштэш.

Мэ шым-кандаш миллиард пуд
вэрчын
Чот кучэдалын, ток киндым
нална.
Кажнэ колхозник зажиточный
лийын—
Сталин йолташлан мэмнан
рапортна.

— Мый ужын омыл тыгай пойан
шыжым,—
Кочам шукэртсым ойла
шарналтэн,—
Ок шарнэ калык тыгайэ эпохым,
Тидэ пийалым вэт Сталин кондэн.

Шабрук Ник.

* * *

Иуалгэ шыжэ мардэжшат
Эр годсэкак йыр пуа.
Мардэж дэнэ чодыраштэ
Лушкалэш вэт кож уа.

Тыгай годым мамык пылжэ
Чал каваштэ чонгэшта.
Тунгалэш гын, тунам йуржö
Кэчэ мучко выжгыкта.

Чаплэ шурным погэн налыч
Колхоз-шамыч пасуштат.
Йуштым шижын турньа-шамыч,
Шокшо вэлыш чонгэштат.

Тыгэ шокшо кэнгэж жапшэ
Чылт ваштылтэ шыжэ дэн.
Ындэ школыш коштына мэ
Пэнгыдэмшэ у вий дэн.

Ильан Вачий.

Ронгто район, Кужмарий пэлэ кыдалаш школ, 7-шэ класс.

Муро

Кэчывал кэчэ гай пöртыштына,
Патэфон йукшö шэргылтэш.
Кэчэ йэда школыш коштына,
Правана уло школыш кошташ.

Иванова Ольук.

Кужэнэр район, Конганур ПКШ, VI класс.

ДОЗОРЫШТО

Чинчэ сэмын йылгыжын Амур энэр йога. Энэр сэрыштэ пограничник Ким-Йан йырваш ончэн шогылтэш. Кушнö лум гай ош чайкэ-шамыч чонгэштылыт. Совэт границым аралышэ канонэрка вудым кок вэлыш сэрэн эртэн кайыш, почэшыжэ вуд умбал шонгэшталт кодо, вуд ловыкшо сэрым лупшаш тунгальэ.

— Эх могай мотор вэр, эрэ ончэн шогымэт вэлэ шуэш,—манын Ким-Иан пэлэштыш.

Ким-Ианлан 20 ий тэмын. Тудо Амур энэр воктэнсэ Рачиха йалэш шочын. Пытартыш 3 ий жапыштэ Ким-Иан „9 крымская" колхозышто имньэ фэрмэ вуйлатышылан ыштэн.

Иан имньым пэш чот йората. Тудын вуйлатымэ жапыштэ фэрмэ сай имньэ-шамычым йатыр куштэн. Колхоз шкэ фэрмыж гыч ий йэда сай имньэ-шамычым Йошкар армийыш пуа.

Тэний Ким-Ианынат шонымашыжэ шуо. Ианым Йошкар армийыш нальыч. Тудын „Жаргон" луман йöратымэ имньыжат озаж дэч ыш код. Иан шкэ Жаргонжо дэнэ пограноторьадысэ кавалэрийыш логальэ. Тунам Ким-Иан эша чот йывыртыш, кумылжо утларак кушкö нöлталтэ.

Шукэртэ огыл гына погранотрьадыш толшо Иан войэннэ пашам сайын тунэм шуктыш. Шкэ чэстнэ пашаж дэнэ ушанлэ, эллан прэданнэ орол улмыжым ончыктыш. Вашкэ тудым дозорышкат колташ ыштыш.

Заставэ начальник Ианым шкэ дэкшэ ужат, каласыш:

— Иан, тачэ тыйым дозорыш пэрвой колтэна, совэт пограничник лумым ит волто!—маньэ.

— Начальник йолташ, ушанэн кэртыда, ик тушманат мыйым эртэн ок кайэ,—манын Ким-Иан кидшым козырьок йымак кучэн вашмутым пуыш.

Пычкэмыш йуд, йöршын нымат ок кой. Шыжэ тыгыдэ йур учым ыштышыла, чарныдэ шувэда. Коклан чашкэрыштэ рьапчикын альэ фазанын пушэнгэ гыч пушэнгыш чонгэштымышт „фрр" да „фрр" шокта, адак ир сöснан кудалмэ йукшым колат. Тумэр дэн пунчэр вуй мардэж дэнэ шургат.

Ким-Иан чыла йукым палаш тыршэн, пöсö пылшыж дэнэ колыштэш. Жаргонат пылшыжым чучкыдын вöлтыштэш, тудат чот колыштшыла койэш.

Амур вуд сэрыштэ акрэт годсо, кужгу, сусыргышо тумо шога. Иан тумо дэк толын гына шуо. Жаргон ала мо дэч лудшыла койын пылшым шогалтыш, вуйжым кушкö нöлтальэ.

Иан тидэ шижтармашым палышат вуд умбак чот ончаш тунгальэ, вэс сэр вэлым толшо пушым палыш. Пуш эркын, шып гына сэр дэкэ лишэмэш, пуш кольмо йукшат ок шокто. „Нуно, нуно шпион-шамыч улыт",—манын Ким-Иан шоналтышат, имньэ умбач волыш, Жаргоным тумо воктэн намийэн йолыштыш, шкэжэ вуд сэрыш толын кугу тумо шэнгак шыльэ.

Пуш чыжгэ шоктэн, ошман сэрыш тукныш. Тунамак пуш гыч шэм вургэман кок йэнг-шамыч вэдрам да кол кучымо кэлдэм нумалын лэктыч. Пуш дэчын ойырлэн вуд сэрыш кузаш гына тунгальыч, Иан уло кэргымыж дэнэ пуш дэкэ тöрштэн, „Стой! Руки верх!" манын—кычкыральэ, винтовко затворжым „чылт-чолт" шоктыктыш. Вэдра дэн кэлдэ йэнг кид гыч йэнг-шамыч волыч. Ваш ончалын, йэнг-шамыч коктынат кидыштым кушкö нöлтальыч. Иан вунын вургэм кусэныштым савыркалэн кычальэ.

— „Красноармэйэц йолташ,—

(Мучаш 4 шэ могырышто).

3-шо могыр „Йамдэ лий".

102

КУГУ ОКТЬАБРЬ СОЦИАЛИСТИЧЭСКИЙ РЭВОЛЬУЦИЙЫН КОЛЫМШО ИДАЛЫКШЫМ МОСКОШТО ПАЙРЭМЛЫМАШ

7 ноябрь. Чыла калыкын куанымэ кэчыштэ Йошкар площадь кугэшнэн да йывыртэн онча. СССР ЦИК пӧрт воктэн—пэш кугу йошкар знамэ-шамыч, Лэнин дэн Сталинын портрэтышт кэчат.

Крэмль пырдыж воктэнсэ трибунлаштэ калык тич. Тышкэ па шаэ-стахановэц дэн ударник-шамыч, наукын, тэхникын, искусствын да литэратурын палэ дэйатэльышт, совэт дэн вэс эл журналист-шамыч погынэныт. Тыштак Совэт Ушэмыш кугу социалистичэский рэвольуцийын 20-шо идалыкшым пайрэмлаш толшо вэс эл пашаэ дэлэгаций-шамыч улыт.

Пролэтар рэвольуцийын гэниальнэ вождьышт да строитэльышт Лэнин дэн Сталинын ыштымэ шалаташ лийдымэ пашаэ крэсаньык Йошкар армийын кӱртньӧ гай батальонышт, полкышт да дивизийышт Йошкар площадьэш строитлалт шогалыныт.

Лэнин мавзолэйын шола трибунаштыжо Сталин, Молотов, Каганович, Андрэйэв, Микойан, Чубарь, Йэжов, Эйхэ, Димитров, Хрущэв, Мэжлаук, Шкирьатов, Булганин, Косарэв йолташ-шамыч шогат. Мавзолэйын пурла трибунныштыжо—высший войэннэ командованьын прэдставитэльжэшамыч.

Войскам ончэн савырнымэк **К. Е. Ворошилов** йолташ мавзолэй трибуныш кӱза. Всэсоюзный Коммунистичэский (большэвик) партий Цэнтральный Комитэт дэн Совэт Ушэм правитэльствэ лӱм дэнэ Ворошилов йолташ Йошкар армий бойэц, командир дэн политпашаэнг-шамычым, пашаэ дэн пашаэ ӱдрамаш-шамычым, колхозница-шамычым, наук, тэхник да искусство пашаэнг шамычым, СССРысэ чыла шэмэр-шамычым, уло тӱньасэ пэмэр дэн угнэтэнный шамычым Кугу Октьабрь Социалистичэский рэвольуцийын 20 шо идалыкшэ дэнэ саламла.

Торжэствэннэ марш тӱнгалэш. Маршым оборон калык комиссариатын цэнтральный дэн окружной управлэньэ начальствуйущий состав сводный полк тӱнгалэш. Пашаэ-Крэсаньык Йошкар Армий войэннэ академийлаштэ тунэмшэ шамыч чоткыдо строй дэнэ эртат. ВЦИК лӱмэш войэннэ училище курсант-шамыч, льотчик дэн морьак-шамыч, 1-й Московский Лэнин ордэнан пролэтарский стрэлковый дивизий бойэц-шамыч, внутрэннэ паша калык комиссариат войскан частьшэ шамыч эртат.

Москосо вооружонно пашаэ отрьад-шамыч торжэствэннэ марш дэнэ эртат.

Артиллэрий часть-шамыч кудал эртат. Йошкар Армийын войэнэ куатшым ончыктышо моторизованнэ да мэханизированнэ часть-шамыч эртат.

Писын коштшо танк-шамыч пэш чот кудал эртат.

Бронэмашина-шамыч почэш амфибий танк-шамычын кугу отрьадшэ писын кудалэш.

Вара эрэ утларак да утларак куатлэ танк шамыч койыт. „Киров“ лӱмым нумалшэ сухопутно дрэдноут вуйлатымэ отрьад эртымэк, сталинский пятилэткэ ийлаштэ кугу Совэт калыкын родной Йошкар Армийжым вийангдымэ пэш совэршэнный войэннэ тэхникшын парадшэ пыта.

Тылэч вара Москосо шэмэршамычын митингыжэ лийэ.

Йошкар-Оласэ пионьэр-шамыч Октьабрь пайрэм годым лийшэ дэмонстрацыштэ.
Сӱрэтыштэ: пэрвой ратыштэ (шола гыч пурлаш): Домрачэва Лида (1-ш №-ан школ), Маркова Тамара (1-шэ №-ан школ), Йэгошина Льуса (5-шэ №-ан школ); кокымшо ратыштэ: Зидвин Эдвард (1-шэ №-ан школ), Косаткин Сэргэй (1-шэ №-ан школ); шэнгэлнэ: Новосьолов Игорь (6№-ан школ).

Гусэв отличнэ тунэмэш

Гусэв Иыван тунэмаш тӱнгалмын пэрвой кэчыж гычак уло вийжым пыштэн тунэмаш пижэ.

Йыван школыш ик кэчым кодыдэ коштэш. Туныктышын мӧнгыш колтымо заданьыжым эрэ жапыштыжак шуктэн шога. Адак урокыштат сайын, умылаш тыршэн тунэмэш. Могай ойым ок палэ гын, тунамак йодын, умылэн налэш.

Иыван йара жапым шургэн коштын ок эртарэ. Тидэ жапыштэ тудо газэтым лудэш, тӱрлӧ модыш дэнэ модэш.

Кызыт Гусэв 5-классыштэ икымшэ чырыкым чыла прэдмэт дэнат „отлично“ тунэмын пытарыш.

Сандаков А. М.

Шэрнур район, Кой-сола пэлэ кыдалаш школ.

Кружок пашам сайэмдэн улына

Мэмнан школыштo кодшо ийыштэ литэратур кружок лӱмлан гына шотлалтын, а пашажэ гын йӧршын ыштaлтын огыл. Кружок члэн-шамычлан дэнэ занятьийат эртаралтын огыл. Нуным паша ыштaш туныктышо иктат укэ ыльэ.

Шукэртэ огыл кружок вуйлатышылан Пэтухов Йыванымсайлышна. Пэтухов тидэ пашалан уло кумылжым пыштэн пижэ. Кружок члэн-шамычлан руш кугу писатэль Островскийын илышыж гыч лэкцийым ыштыш. Тунэммэ ий тӱнгалмэ дэч вара чылажэ 5 заньатийым эртарэн улына.

Заньатийыш **литкружок** члэн-шамыч чыланат куанэн коштыт.

Горинов Микалэ.

Шэрнур район, Кугу Коклала пэлэ кыдалаш школ.

Совэт Ушэм гэрой Алэксэйэв йолташ Амдэрмыш толын шуын

Главсэвморпутьын увэртарымыжэ почэш Совэт Ушэм гэрой Алэксэйэв йолташ „Н—172“ самольот дэнэ Москош пӧртылшыжла Благополучий залив гыч Амдэрмыш чонгэштэн толын.

ДОЗОРЫШТО

(МУЧАШ)

йэнг - шамыч Ианым сӧрвалаш тӱнгальыч,—колто мэмнам, от уж мо, мэ вэт колызо вэлэ улына“.

Шпион, тылэч моло тушман шамычын пэш сэлт улмышт **тунамак Иан ын** ушышкыжо пурыш. „Айдыза ошкылза, заставыштэ палэна,“—манын Йан йэнг-шамыч ӱмбак винтовкыжым шуйыш.

Тидэ жапыштэ чашкэр гыч кум имньэшкэ-шамыч тӧрштэн лэктыч. Иан викак ик имньэ валнэ застава начальникым палыш.

— Начальник йолташ, границыштэ шып. Тэвыс кок нарушитэль-шамычым кучышым,—манын рапортым пуыш. Вара „колызо“ шамычым конворилан пуэн колтыш. Ким-Иан адак пикэ йӧратымэ элым аралаш бойэвой вахтыш шогальэ.

* * *

Эрдэнэ Ким-Иан дозор гыч толшыжла вик заставэ начальник дэкэ пурыш. Начальник вошт ылын, „Йан, палэт, тэнгэчсэ „колызэт-шамычын вэдраштышт **могай** кол - шамыч ыльыч?“—манын йодмаш дэнэ Йаным ваш лий.

— Начальник йолташ, вэт вэдрашт нунын йара ыльыч,—манын Иан палэштыш.

— Укэ, Иан, йара огыл. Нунын вэдрашт кок пундашан. Кок пундаш коклаштэ ик империалист кугыжанышын контррэвольуционно листовко-шамычым мумо“—манын начальник сэрйознын каласыш. Вара „молодэц Иан, ончыкыжымат тыгайак лий, мэмнан палэдшэ элнам чот аралэ, ик тушманат границэ гоч вончэн, лавран йолжо дэнэ Совэт мландым тошкэн инжэ кэрт.Тэнгэчсэтлан, тыланэн благодарностьым обйавитлэм“—**манын** начальник Ким-Ианын кидшым шокшын чот кормыштальэ.

Йалтай Васлий.

Осу дэн Эсу

Тидэ мыйын изам — Осу,
Тыштак уло акам—Эсу;
Тудым тый шкэ кычал,
Тӱрлын сӱрэтым ончал.

Н. Шабруков.

Школым „Похвальнэ грамота“ дэнэ пытарэм

Мый, Азйал пэлэ кыдалаш школын VII классыштыжэ тунэмшэ Савэльэв Виктыр Октьабрын XX идалыкшым „отличнэ“ отмэткэ дэнэ ваш лийаш обйазатэльствым налынам ыльэ. Мутэм шуктышым, I-шэ чырыкым „отличнэ“ отмэткэ дэнэ пытарышым.

Мый умбакыжат отличнэ тунэмаш мутым пуэм. Тэний школым „Похвальнэ грамота“ дэнэ пытаршаш вэрч вийан тыршэм.

Нэлмэ обйазатэльствэм шукташ уло вийэм пыштэн пижам.

Савэльэв Виктыр.

Морко район.

Ответственный редактор—
К. А. ЛЭНСКИЙ.

Упол. Марлита № А—445. Тираж 15630 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Мэробком орган. Савыктышэ „М. К.“